_Descobrim Valdellou...

__Valdellou, situada a **460 m. de altitut** i amb **143 habitants**, segons cens de 2001, ocupa una extensió de **30,4 kilòmetres quadrats** a la comarca de la **Llitera Alta**. Pertanyent a la província d'Osca, Valdellou és a 129 km de la capital provincial i es troba al peu de la carretera local HU-930 enllaçant amb la N-230 per Castillonroi al sud i Saganta al nord.

__La població apareix **documentada per primer cop l'any 1090**. La capaçalera municipal es situa a vora del barranc del Molí del Pubill. La reconquesta d'aquestes terres es deu a **Gueráu de Pons, vescomte d'Àger**, cap a l'any 1092.
__ El 1194, el seu descendent Ponç Gueráu les va entregar a la seva muller **Marquesa, filla del comte d'Urgell**. Segons A. Castillo Velilla en la seva obra "Rincón de Aragón", el seu nom actual deriva del català "Vall del llop" o "Valle del Lobo", i era propietat del compte de Robres.
__ El 1443 apareix documentada com **"Vall del Llop"**, agrupant 24 focs el 1495. Aquest terme, i el de Sangarrén pertanyien als **López de Mendoza** des del segle XV, essent **Bernat Pons Turell el primer comte de Robres el 1646**, obtingut mitjançant el casament amb la senyora d'aquelles poblacions.

__El casc urbà s'aglutina en un petit promontori que sorgeix d'una depressió amplia, en territori de secà de la **Llitera Alta**. Estèticament, ès un **conjunt urbà notable**, en especial la panoràmica de ponent, la plaçeta que separa l' **església romànica** i la **torre senyorial** i els carrers de Baix, Mig i Dalt, plenes de portades datades entre els segles XVI i XX. La més antiga data de 1567.
__La seva estructura tancada va prendre cos en el segle XVI, tapant els carrers amb portes defensives. Junt a l'església, es troba **"El Portalet"** que fa de magnífic **mirador orientat a ponent**.
__Destaquen en el conjunt **"lo Castell"**, colosal torre de 4 plantes amb bonics vanols que varen construir els comptes de Robres, i el **temple de l'Assumpció de Ntra. Senyora** pertanyent al Romànic de transició, ampliat en el segle XVI, quan es construiren algunes capelles, y amb portalada del segle XIX, realitzada el 1808.

__Pels voltants es troben els pobles abandonats de Sant Peri, les Llenques, amb l'**ermita de Sant Isidre**, Salgà i Penella, així com també l'**ermita romànica de la Verge de Vilavella**.
__Mereix la pena visitar les **Cuevas de Salgà**, la **Cova Obscura** en "Font de la Vila", **Penyarroya**, el **Congost** -entre Baldellou i Camporrells- i el **Pantà de Santa Anna.**